

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 480/2022-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 187/2018-516 z 18. septembra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 133/2020 z 27. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 187/2018-516 z 18. septembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 133/2020 z 27. januára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec im vrátiť na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že v právnej veci (spore) [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobkyňa“) proti sťažovateľovi (žalovanému v 1. rade) a [REDAKOVANÉ] (žalovanému v 2. rade) o zaplatenie sumy 3 153,43 eur s príslušenstvom z titulu regresného nároku podľa § 24 ods. 7 v spojení s § 24 ods. 2 písm. b) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PZP“) Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10 C 211/2012-410 zo 7. februára 2018 rozhodol tak, že sťažovateľa a žalovaného v 2. rade

zaviazal zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 3 153,43 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne z dlžnej sumy od 27. júna 2011 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V konaní nebolo sporné, že 22. marca 2010 približne o 14.10 h sťažovateľ ako vodič motorového vozidla [REDAKOVANÉ] pri obchádzaní prekážky cestnej premávky vybočil zo smeru jazdy a ohrozil vodiča idúceho za ním, následkom čoho zaviniel dopravnú nehodu na ceste III. triedy medzi obcou [REDAKOVANÉ] smerom do mesta [REDAKOVANÉ], pri ktorej došlo k poškodeniu motocykla [REDAKOVANÉ] a poškodeniu zdravia [REDAKOVANÉ] jazdiaceho na predmetnom motocykli. Dopravný inšpektorát Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave 28. septembra 2010 vydal rozhodnutie, ktorým uznal sťažovateľa vinným zo spáchania priestupku podľa § 22 ods. 1 písm. g) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov [pre porušenie všeobecne záväzného právneho predpisu o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, v ktorého dôsledku vznikla dopravná nehoda, pri ktorej inému ublížil na zdraví alebo inému spôsobil škodu na majetku, (ďalej len „zákon o priestupkoch“)] a uložil mu pokutu, ako aj zákaz činnosti viesť motorové vozidlá na 12 mesiacov; uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 22. novembra 2010. Dňa 18. mája 2011 žalobkyňa poskytla poškodenému z poistného garančného fondu poistné plnenie v sume 3 153,43 eur, keďže v čase dopravnej nehody na predmetné motorové vozidlo nebolo uzavreté zákonné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú jeho prevádzkou (ďalej len „PZP“); poistné plnenie pozostávalo zo škody na motocykli [REDAKOVANÉ] v sume 1 664,43 eur a bolestného v sume 1 489 eur.

3. Sťažovateľ sa v spore bránil tým, že nie je pasívne legitimovaný, keďže motorové vozidlo, ktorým zaviniel dopravnú nehodu, prevádzkoval ako zamestnanec [REDAKOVANÉ], u ktorého pracoval na dohodu o vykonaní práce, preto na jeho prípad treba aplikovať § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý ustanovuje, že škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

4. Žalovaný v 2. rade sa v spore bránil tým, že motorové vozidlo si zobral na lízing od pobočky zahraničnej banky v Slovenskej republike poskytujúcej účelové spotrebné úvery (autoúvery), avšak po určitom čase lízingové splátky prestal splácať. Motorové vozidlo bolo nepojazdné, nachádzalo sa v obci [REDAKOVANÉ] u známeho žalovaného v 2. rade na opravu, pričom žalovaný v 2. rade ani nevedel, kedy bolo z tohto miesta odobraté. Keďže dopravnú nehodu nespôsobil, nebol ochotný za škodu spôsobenú poškodenému platiť.

5. Okresný súd konštatoval, že nárok žalobkyne je daný a dôvodný, pričom žalobkyňa mala právo uplatniť si ho proti ktorémukoľvek zo žalovaných s tým, že žalovaného v 2. rade považoval za „nesporne zodpovedného“, keďže „si nesplnil svoju povinnosť platiť povinné zmluvné poistenie, ktoré splácal v leasingových splátkach“ (body 19 a 51 rozsudku okresného súdu).

6. Pre okresný súd bola spornou otázkou (bod 37 rozsudku okresného súdu), či za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zodpovedá i sťažovateľ ako vodič motorového vozidla, t. j. priamy škodca podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, alebo sa sťažovateľ svojej zodpovednosti zbavil s poukazom na § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Po vykonaní dokazovania (body 20 až 24) dospel k záveru, že sťažovateľ ako vodič motorového vozidla je v spore pasívne vecne legitimovaný subjektom, keďže zaviniel porušil pravidlá cestnej premávky a v príčinnej súvislosti s uvedeným protiprávnym konaním spôsobil škodu poškodenému. Sťažovateľ mal

pracovnú činnosť vykonávať na základe dohody o vykonaní práce, ktorú uzavrel s [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (živnostníkom s predmetom podnikania faktoring a forfaiting), nepreukázal však bez akýchkoľvek pochybností, že odvoz motorového vozidla 22. marca 2010 bol práve touto činnosťou. Splnomocnením banky na inkasné konanie voči žalovanému v 2. rade z 9. februára 2010 bola obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] poverená k odobratiu konkrétne špecifikovaného motorového vozidla, keďže žalovaný v 2. rade si neplnil povinnosti z úverovej zmluvy a neuhrádzal lízingové splátky viažuce sa k lízingu tohto motorového vozidla. Mandátnou zmluvou uzavretou medzi obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] bol [REDAKOVANÉ] oprávnený vykonávať činnosť smerujúcu k mimosúdному vymáhaniu pohľadávok osobne s tým, že si môže najat' a najst' aj iné spolupracujúce osoby. [REDAKOVANÉ] mal od obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] udelené plnomocnenstvo len na prevzatie hnutel'ných vecí na dobu neurčitú. Sťažovateľ nebol splnomocnencom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorá odoberala motorové vozidlá pre lízingovú spoločnosť, preto jeho činnosť nemožno považovať za výkon práce a vylúčiť tak jeho zodpovednosť za škodu, ktorú spôsobil.

7. Na základe odvolania sťažovateľa a žalovaného v 2. rade krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako vecne správny.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP tvrdiac, že napadnutý rozsudok je zmätočný a nepreskúmateľný, pretože krajský súd sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sťažovateľ videl v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 228/2012), a to otázky, „či v danom prípade ide o škodu, ktorá bola spôsobená pri vykonávaní činnosti pre inú osobu“.

9. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné. Najvyšší súd preskúmaním obsahu súdneho spisu a obsahu odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nezistil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V súvislosti s námietkou sťažovateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd konštatoval, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok, a tak treba chápať aj nimi vydané rozhodnutia. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný právny názor, nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd zároveň konštatoval, že v danom prípade sa rozhodnutie odvolacieho súdu týka peňažného plnenia (3 153,43 eur) neprevyšujúceho desaťnásobok minimálnej mzdy v čase podania žaloby (3 272 eur). Dovolanie podľa § 421 ods. 1 preto vzhľadom na znenie § 422 ods. 1 písm. a) a ods. 2 CSP nie je prípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] s poukazom na argumenty, ktoré vzniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, tvrdí, že napadnutý rozsudok krajského súdu nie je náležite odôvodnený, a to nielen vo vzťahu k otázke pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľa, ktorý nemôže zodpovedať za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pretože ho riadil ako

zamestnanec [REDACTED], ale aj vo vzťahu k podstatným námietkam sťažovateľa týkajúcim sa aplikácie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré uviedol v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, avšak krajský súd na ne vôbec nereagoval. Najvyššiemu súdu sťažovateľ vytýka, že prípustnosť dovolania posúdil príliš formalisticky bez toho, aby sa vysporiadal s tým, že rozsudkom krajského súdu fakticky došlo k svojvoľnému výkladu § 420 Občianskeho zákonníka a vyhodnoteniu vykonaného dokazovania v rozpore so skutkovým stavom mimo akéhokoľvek zákonného postupu. Okrem toho sťažovateľ považuje výklad § 422 ods. 1 písm. a) CSP najvyšším súdom za ústavne nekonformný, majúci za následok vydanie alibistického rozhodnutia, ktoré sťažovateľovi zmarilo možnosť domôcť sa ochrany jeho základných práv a slobôd cestou zvoleného opravného prostriedku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 187/2018-516 z 18. septembra 2018 (bod 7) a uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 133/2020 z 27. januára 2022 (bod 9).

12. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 311/05); vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Skutkový stav a práve závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (IV. ÚS 43/04). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

13. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Súčasťou obsahu tohto základného práva je aj právo strany konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec

právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

14. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESLP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodráža v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, s. 67, 74). Odvolací súd sa tiež v zásade môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

15. Podľa tvrdení sťažovateľa je napadnutý rozsudok krajského súdu nedostatočne odôvodnený vo vzťahu k posúdeniu jeho pasívnej vecnej legitímácie, keďže motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená škoda, riadil ako zamestnanec [REDACTED], čo ho s poukazom na § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka zbavuje zodpovednosti podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka (bod 10). Tým sťažovateľ vo vzťahu k nedostatku riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia napadnutého rozsudku rozvinul svoje námietky vznesené v dovolaní podaného podľa § 420 písm. f) CSP, v ktorom sa však zameral najmä na vyriešenie právnej otázky a odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1, písm. a) CSP, ktoré je ale v tzv. bagateľných sporoch neprípustné [§ 422 ods. 1 písm. a) a ods. 2 CSP].

16. Sťažovateľ tak argumenty vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozsudku s ohľadom na svoju pasívnu vecnú legitímáciu neuplatnil v dovolaní spôsobom, akým ich prezentoval v ústavnej sťažnosti, či by v zmysle princípu subsidiarity bolo možné považovať ústavnú sťažnosť za neprípustnú. Keďže túto argumentáciu sťažovateľ uplatnil v dovolaní v inej súvislosti (s nesprávnym právnym posúdením veci), ústavný súd porovnávajú dôvody dovolania a dôvody ústavnej sťažnosti, vychádzajúc z materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, napokon pristúpil aj k preskúmaniu rozsudku krajského súdu, keď z dátumu doručenia uznesenia najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 133/2020 z 27. januára 2022 právnemu zástupcovi sťažovateľa (3. marca 2022) ústavnú sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu považoval za podanú včas (§ 124 zákona o ústavnom súde).

17. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že zjavná neodôvodnenosť a arbitrárnosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Za svojvôľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec, alebo tak urobil celkom nedostatočne, prípadne ak ho založil na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (IV. ÚS 110/09, ZNaU 93/2009).

18. Odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

19. „Ustanovenie § 387 ods. 2 umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade sa môže v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Táto forma odôvodnenia spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia z pohľadu práva na spravodlivé súdne konanie. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa. (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. 1540 s. Civilný sporový poriadok. 1. vydanie, 2016. s. 1295 – 1297).

20. Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania (stranou sporu), netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu žaloba podaná (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitímácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej

povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 192/2004 citovaný v uznesení ústavného súdu III. ÚS 473/2017, nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 191/2018 z 13. novembra 2018 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení pod č. 46/2018).

21. V danom prípade si [REDAKOVANÉ] (právnická osoba zriadená zákonom o PZP) uplatnila postihové (regresné) právo proti sťažovateľovi, ktorý zaviniel dopravnú nehodu, pri ktorej inému ublížil na zdraví a inému spôsobil mu škodu na majetku, ako aj proti žalovanému v 2. rade (lízingovému nájomcovi), ktorý si nesplnil svoju povinnosť platiť povinné zmluvné poistenie.

22. Postihové (regresné) právo má charakter náhrady za poskytnuté plnenie, a nie charakter nároku na náhradu škody podľa § 420 Občianskeho zákonníka; ide o subrogačný postih proti tretej osobe.

23. Ak škodca nemal v čase dopravnej nehody uzavreté povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona o PZP a poisťovateľ poskytol poškodenému poistné plnenie z titulu havarijného poistenia, poskytnutím tohto plnenia vstúpil poisťovateľ v zmysle § 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka do práv poškodeného na náhradu škody voči škodcovi a vzniklo mu právo na uplatnenie práva na poistné plnenie z garančného fondu spravovaného [REDAKOVANÉ] (R 59/2014).

24. Ústavný súd preskúmaním napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu zistil, že okresný súd v bode 37 svojho rozsudku jasne uviedol, aká otázka je sporná vo vzťahu k sťažovateľovi, a túto otázku následne právne vyriešil. Strany civilného sporového konania môžu realizovať ich procesné oprávnenia prostredníctvom prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ktorými sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky (§ 149 CSP). Sťažovateľovi bol daný náležitý procesný priestor, aby sa k skutkovým tvrdeniam žalobkyne o danosti jej regresného nároku, ako aj k dôkazom vykonaným okresným súdom vyjadril, avšak sťažovateľ dôkazné bremeno na preukázanie svojho tvrdenia o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie neunesol a vykonanie ďalších dôkazov okresnému súdu ani krajskému súdu nenavrhol. Podľa názoru ústavného súdu v prípade sťažovateľa nič nenasvedčuje tomu, že by sa okresný súd dopustil svojvôle v procese hodnotenia dôkazov spôsobilej spochybníť objektivitu súdneho rozhodovania. Krajský súd dokazovanie neopakoval ani nedopĺňal. Napadnutý rozsudok krajského súdu tak obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom závery krajského súdu nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené ani z nich nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (Občianskeho zákonníka, zákona o PZP a Civilného sporového poriadku), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

25. Podľa názoru ústavného súdu sú arbitrárne závery okresného súdu vo vzťahu k žalovanému v 2. rade, ktorého považoval za „nesporne zodpovedného“, keďže „si nesplnil svoju povinnosť platiť povinné zmluvné poistenie, ktoré splácal v leasingových splátkach“, a svojím rozsudkom ho (spoločne a nerozdielne so sťažovateľom) zaviazal zaplatiť žalobkyni sumu 3 153,43 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne z dlžnej sumy od 27. júna 2011 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku, čo krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil.

26. Prevádzkovateľom motorového vozidla sa na účely zákona o PZP rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má právnu alebo faktickú možnosť disponovať s motorovým vozidlom [§ 2 písm. j) zákona o PZP]. Povinnosť uzavrieť poisťovaciu zmluvu má pri tuzemskom motorovom vozidle ten, kto je ako držiteľ motorového vozidla zapísaný v dokladoch vozidla alebo ten, kto je v dokladoch vozidla zapísaný ako osoba, na ktorú sa držba motorového vozidla previedla, v ostatných prípadoch ten, kto je vlastníkom motorového vozidla alebo jeho prevádzkovateľom. Ak na motorové vozidlo je uzatvorená nájomná zmluva s právom kúpy prenajatej veci, povinnosť uzavrieť poisťovaciu zmluvu má nájomca (§ 3 ods. 1 zákona o PZP). Poistenie zodpovednosti zanikne tiež, ak poisťné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, ak pre takýto prípad nebola v poisťovnej zmluve dohodnutá dlhšia lehota pre zánik poistenia zodpovednosti, maximálne však na dobu troch mesiacov. Poistenie zodpovednosti zanikne uplynutím tejto lehoty (§ 9 ods. 4 zákona o PZP). Po zániku poistenia zodpovednosti s výnimkou zániku poistenia zodpovednosti na motorové vozidlá podľa § 27 je poisťník povinný bez zbytočného odkladu odovzdať poisťovateľovi zelenú kartu (§ 9 ods. 5 zákona o PZP).

27. Pozornosti krajského súdu zrejme ušla skutočnosť, že motorové vozidlo, ktorému zaniklo povinné zmluvné poistenie, nesmie byť prevádzkované. Tejto skutočnosti si bola vedomá banka, ktorá na inkasné konanie voči žalovanému v 2. rade splnomocnila obchodnú spoločnosť [redacted] a poverila ju odobraním konkrétne špecifikovaného motorového vozidla. Odobratie, resp. prevzatie motorového vozidla, ktorému zaniklo povinné zmluvné poistenie, však nemožno vykonať tým spôsobom, že na účel jeho odovzdania majiteľovi ho vodič použije na jazdu v cestnej premávke. S takýmto motorovým vozidlom treba nakladať ako s nepojazdným a jeho prepravu zabezpečiť prostredníctvom odťahovej služby (na ložnej ploche nákladného auta), čo sa v danom prípade evidentne nestalo. Postihové (regresné) právo [redacted] preto malo smerovať proti tomu, za koho plnila, t. j. proti subjektu, ktorý za škodu zodpovedá, nie proti žalovanému v 2. rade, ktorý síce prestal splácať lízingové splátky, ale v čase dopravnej nehody motorovým vozidlom fakticky nedisponoval. Ak [redacted] zistí na základe údajov poskytnutých z centrálnej evidencie vozidiel a z údajov poskytnutých poisťovateľmi, že na motorové vozidlo nebolo uzavreté poistenie zodpovednosti, bez zbytočného odkladu oznámi túto skutočnosť spolu s údajmi uvedenými v § 25 ods. 2 písm. a) a b) zákona o PZP príslušnému okresnému úradu, do ktorého kompetencie patrí uloženie pokuty tomu, kto podľa § 3 ods. 1 zákona o PZP neuzavrie poisťovaciu zmluvu, a to až do výšky 3 320 eur.

28. Napriek uvedenému zisteniu ústavný súd rozsudok krajského súdu nemohol zrušiť, pretože žalovaný v 2. rade proti nemu dovolanie nepodal ani sa nedomáhal jeho ústavného prieskumu prostredníctvom ústavnej sťažnosti, čo nemôže zhojiť ich podanie sťažovateľom, a to ani pri solidárne uloženej povinnosti obojstranným žalovaným.

29. V kontexte námietok sťažovateľa ústavný súd dodáva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nepatrí právo sporovej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08). Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok. Preto

skutočnosť, že sa sťažovateľ s názormi všeobecných súdov nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

30. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za príliš formalistické a alibistické (bod 10).

31. Za svojvôľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec, alebo tak urobil celkom nedostatočne, prípadne ak ho založil na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (IV. ÚS 110/2009).

32. Podľa názoru ústavného súdu je záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania pre neprípustnosť ústavne konformný a udržateľný, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.). Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva. V inom prípade by totiž najvyšší súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010). Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd v napadnutom uznesení s námietkami sťažovateľa vznesenými v dovolaní riadne vysporiadal a dal na ne sťažovateľovi adekvátnu odpoveď [bod 13 (okrem prvej vety – k tomu bod 33 tohto rozhodnutia) až bod 15 napadnutého uznesenia]; neprípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP bola daná zo zákona.

33. Jediné, čo treba najvyššiemu súdu vytknúť a dať mu opakovane do pozornosti, je prvá veta bodu 13, v ktorej zasa poukázal na svoje stanovisko publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, a to napriek dnes už konštantnej judikatúre ústavného súdu, že aktuálnosť tohto stanoviska po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie „inej vady konania“ z tejto kategórie podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa označeného ustanovenia. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý súdny proces do textu zákona sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnilo (IV. ÚS 314/2020, ZNaU 69/2020, ako aj II. ÚS 120/2020, I. ÚS 22/2021). Toto „pochybenie“ však v danom prípade neovplyvnilo ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

34. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95). „Tento článok Ústavy Slovenskej republiky nevyhlasuje za základné ľudské právo vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vztahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné, a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastníť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky treba vykladať tak, že každý má právo vlastníť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

III.4. Záver

35. Vzhľadom na obsah ústavnej sťažnosti, ako aj skutočnosť, že ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdom ani ďalšou inštanciou v ich hierarchii, ústavný súd s odkazom na bod 12 tohto rozhodnutia uzatvára, že medzi rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu